MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE

CAMERA DE COMERŢ ŞI INDUSTRIE

APROBAT:
Ministrul Agriculturii şi Industriei Alimentare

Anatolie GORODENCO

COORDONAT:
Camera de Comerţ şi Industrie a Republicii Moldova

Gheorghe CUCU

REPUBLICA MOLDOVA CAMERA DE COMERŢ ŞI INDUSTRIE Nr. 1050901173

GHID

PRIVIND PROCEDURA PENTRU OBŢINEREA CERTIFICATULUI CE ATESTĂ FORŢA MAJORĂ, INTERVENITĂ ÎN RELAŢIILE ÎNTRE AGENŢII ECONOMICI DIN DOMENIUL AGRAR, CA URMARE A CALAMITĂŢILOR NATURALE

COPIA CORESPUNDE ORIGINALULUI

-CHIŞINĂU 2008-

Prefață

Politica statului Republica Moldova în domeniul dezvoltării complexului agroindustrial constă în formarea unui sector economic bazat pe tehnologii avansate, eficient şi competitiv, conform standardelor europene, care să asigure un nivel înalt al securităţii alimentare a ţării şi o creştere permanentă a veniturilor producătorilor agricoli şi statului din exportul producţiei agricole şi al derivatelor ei.

Crearea unui sistem de asigurare contra riscurilor legate de calamităţile naturale este una din strategiile politice de dezvoltare a sectorului dat. Obiectivul strategic este dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar, în strînsă legătură cu protecţia mediului înconjurător, acest lanţ neputînd fi frînt datorită faptului că în agricultură sunt implicate multiple organizaţii, structuri şi ca rezultat al intercalării acestora, este asigurată protecţia producătorului împotriva survenirii situaţiilor de forţă majoră în relaţiile contractuale între întreprinzători, şi implicit asigurarea securităţii alimentare a ţării.

Astfel, apare necesitatea evaluării consecinţelor intervenţiei forţei majore asupra asigurării securităţii alimentare, precum şi identificarea unor acţiuni imediate şi pe termen mediu pentru diminuarea impactului forţei majore asupra sectorului agricol.

Evenimentele imprevizibile care sînt provocate de fenomene ale naturii: cutremur de pămînt, alunecare de teren, incendiu, secetă, vînt puternic, ploaie torenţială, inundaţie, ger, înzăpezire, afectarea plantelor de boli şi dăunători etc. sau de circumstanţe sociale: revoluţie, stare beligerantă, blocadă, grevă, interdicţie la nivel statal a importului sau exportului, epidemie, etc., pun agricultorul într-o situaţie problematică, aducîndu-l, uneori, în faţa imposibilităţii de a-şi onora obligaţiunile contractuale.

În cazul survenirii evenimentului ce a împiedicat îndeplinirea obligaţiilor contractuale, agricultorul necesită protecţie din partea statului (în vederea amînării unor plăţi), care este asigurată de către acesta, prin organele sale competente în vederea atestării evenimentului de forţă majoră în relaţiile dintre subiecţii activităţii de întreprinzător.

Pentru a facilita procedura de constatare a situaţiei de forţă majoră şi de obţinere a certificatului ce atestă forţa majoră, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare vine cu iniţiativa de a elabora acest Ghid, **care are menirea să acorde suportul informativ necesar pentru realizarea măsurilor de ordin legislativ şi tehnic, relevant constatării situaţiei de forţă majoră şi de obţinere a certificatului ce atestă forţa majoră intervenită în relaţiile între agenţii economici din domeniul agrar, ca urmare a calamităţilor naturale**.

Ghidul în cauză oferă soluţii la problemele, ce apar în practică, şi care ţin de:

- » *Modul şi condiţiile de atestare şi constatare a forţei majore;*
- » *Criteriile de bază a recunoaşterii evenimentelor ca forţă majoră;*
- » *Certificat ce atestă evenimentul de forţă majoră;*
- » *Procedura de constatare şi evaluare a pagubelor la culturile agricole.*

Modul şi condiţiile de atestare şi constatare a forţei majore

Articolul 4 alin. (2) lit. b), f), g) şi h) al Legii nr. 393 din 13.05.1999 cu privire la Camera de Comerţ şi Industrie (Monitorul Oficial nr. 73-74/343 din 15.07.1999), prevede că, **Camera de Comerţ şi Industrie constată şi confirmă evenimentele de forţă majoră în relaţiile dintre subiectele activităţii de întreprinzător**. Statul delegîndu-i Camerei dreptul de a exercita funcţiile publice prevăzute mai sus. Totodată, ca temei de absolvire a debitorului de obligaţia neexecutată prevăzută în contract, este cazul forţei majore, dacă survenirea sau efectele acesteia nu au putut fi cunoscute de către debitor la momentul naşterii obligaţiei ori dacă debitorul nu a putut împiedica sau înlătura survenirea forţei majore ori a consecinţelor ei. (art. 606 al Codului Civil. a Republicii Moldova nr. 1107/06.06.2002 (Monitorul Oficial 82-86/661, 22.06.2002)). În acelaşi timp, prevederea dată stabileşte că, dacă nu poate executa obligaţia din cauza unei forţe majore, debitorul trebuie să notifice creditorului aceste circumstanţe şi efectele lor asupra executării.

Printre criteriile de bază a recunoaşterii evenimentelor ca forţă majoră se numără:

a) caracterul lor excepţional;

Forţă majoră - evenimentele imprevizibile care sînt provocate de fenomene ale naturii: cutremur de pămînt, alunecare de teren, incendiu, secetă, vînt puternic, ploaie torenţială, inundaţie, ger, înzăpezire etc. sau de circumstanţe sociale: revoluţie, stare beligerantă, blocadă, grevă, interdicţie la nivel statal a importului sau exportului, epidemie, etc., Regulamentul privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forţă majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerţ şi Industrie)

b) caracterul lor imprevizibil: imposibilitatea prevederii lor la momentul semnării contractului;

c) caracterul lor obiectiv; ele nu pot fi preîntîmpinate, sunt invincibile (punctul 5. al Regulamentului privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forţă majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerţ şi Industrie).

Evenimentul poate fi recunoscut ca forţă majoră numai în cazul cînd existenţa lui a dus în mod obiectiv la imposibilitatea îndeplinirii obligaţiilor contractuale sau la îndeplinirea lor neconformă.

Evenimentele care duc la nerentabilitatea şi dificultatea îndeplinirii obligaţiilor nu se atestă ca forţă majoră (punctul 6 al Regulamentului privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forţă majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerţ şi Industrie).

Certificat ce atestă evenimentul de forţă majoră

În cazul necesităţii atestării evenimentului de forţă majoră, persoana fizică/juridică parte în contract, se poate adresa la Camera de Comerţ şi Industrie care îi va elibera

acesteia un **Certificat ce atestă evenimentul de forță majoră** (în continuare-certificat).

Solicitantul prezintă Camerei de Comerț și Industrie următoarele:

- cererea, semnată de conducător (producător agricol, persoană fizică/juridică), în care se indică denumirea, forma juridică de organizare, sediul solicitantului; fondul cererii - de ce evenimentul care a împiedicat îndeplinirea obligațiilor contractuale trebuie calificat ca forță majoră;
- copia de pe contract, care conține clauza de forță majoră;
- documentul eliberat de organul competent care certifică că producerea evenimentului indicat în cerere (incendiu, inundație, secetă, epidemie, etc.), actul normativ care confirmă interdicția import-export etc.;
- copiile de pe specificații;
- documentul privind volumul obligațiilor îndeplinite conform contractului;
- bonul de plată a taxei pentru examinarea cererii de eliberare a certificatului.

Pot fi solicitate, după caz, și alte documente. (punctul 7 al Regulamentului privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forță majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerț și Industrie).

Cererea de eliberare a certificatului și documentele anexate, prezentate Camerei de Comerț și Industrie, se înregistrează în registrul general al instituției și într-un registru special de evidență a materialelor de acest gen, inclusiv evidența certificatelor. (punctul 8 al Regulamentului privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forță majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerț și Industrie). Cererea și materialele prezentate și înregistrate sunt examinate de Camera de Comerț și Industrie.

Camera de Comerț și Industrie elaborează o încheiere, în care constată că evenimentul produs (evenimentele produse) poate fi calificat, în funcție de condițiile contractuale, ca forță majoră ce a împiedicat în mod obiectiv îndeplinirea obligațiilor contractuale, adică determină evenimentul de forță majoră. Aceasta poate consulta specialiști în materia examinată și poate verifica circumstanțele (fenomenul) la fața locului.

Dupa determinarea evenimentelor de forță majoră, Camera de Comerț și Industrie eliberează certificatul pe o blanchetă cu antetul instituției și cu denumirea "Certificat".

În certificat trebuie să se indice:

- seria, numărul și data eliberării;
- părțile contractante;
- numărul și data contractului;

> În categoria evenimentelor care pot fi incluse în definiția de „forță majoră", se numără **evenimentele imprevizibile care sunt provocate de fenomene ale naturii:**
>
> **- cutremur de pământ;**
> **- alunecare de teren;**
> **- incendiu;**
> **- secetă;**
> **- vînt puternic;**
> **- ploaie torențială;**
> **- inundație;**
> **- ger;**
> **- înzăpezire, etc.**
>
> **sau circumstanțe sociale...**
> **(Regulamentul privind eliberarea certificatului ce atestă eveniment de forță majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr. 16/4 din 21.12.2004 a Biroului Executiv a Camerei de Comerț și Industrie).**

- locul, timpul desfăşurării evenimentului de forţă majoră.

Certificatul trebuie să conţină informaţia care să permită părţilor contractante a determina caracterul fenomenelor sau circumstanţelor, legătura lor cauzală cu imposibilitatea îndeplinirii parţiale ori depline a obligaţiilor contractuale.

Certificatul se eliberează in limba de stat. La cererea solicitantului, certificatul poate fi eliberat în o altă limbă, în baza traducerii efectuate de către structurile abilitate.

Certificatul este semnat de Preşedintele Camerei de Comerţ şi Industrie sau de vicepreşedintele căruia i s-a delegat această funcţie. Poate fi eliberat, la cerere, duplicat al certificatului.

Termenul eliberării certificatului - o lună de la data depunerii cererii si materialelor enumerate mai sus. Dacă sînt solicitate materiale suplimentare, termenul de o lună se stabileste de la data prezentării lor. La cererea solicitantului, cu acordul Presedintelui Camerei de Comerţ şi Industrie, procedura de eliberare a certificatului poate fi urgentată.

În cazul în care Camera de Comerţ şi Industrie constată, din materialele prezentate şi din situaţia reală, că evenimentul nu este de forţă majoră, nu eliberează certificat. Faptul se comunică în scris solicitantului în acelaşi termen. În comunicare se vor indica motivele pentru care certificatul nu poate fi eliberat.

La depunerea cererii de eliberare a certificatului, solicitantul plăteşte o taxă la tarifele Camerei de Comerţ şi Industrie. Cuantumul taxei depinde de complexitatea cazului şi se stabileşte prin acord. Cheltuielile suplimentare suportate de Cameră le plăteşte solicitantul. (Regulamentul privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forţă majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerţ şi Industrie).

Procedura de constatare şi evaluare a pagubelor la culturile agricole

Metodologia constatării şi evaluării pagubelor la culturile agricole se poate efectua după un model care, la dorinţa părţilor, poate fi preluat ca linie de reper din Regulamentul privind subvenţionarea asigurării riscurilor de producţie în agricultură (aprobat prin Hotărîrea de Guvern nr. 217 din 24.02.2007 (Monitorul Oficial nr.39-41/288 din 11.03.2005)).

Această procedură se poate efectua în două etape:

- Constatare şi evaluare preliminară a pagubelor la culturile agricole (se întocmeşte pentru suprafeţele culturilor agricole afectate parţial);
- Constatare şi evaluare a pagubelor la culturile agricole (se întocmeşte pentru suprafeţele unde culturile agricole au fost distruse integral).

Conform cererii depuse de conducător, producător agricol, persoană fizică / juridică (în continuare solicitant), se formează o **Comisie de lucru** în componența căreia vor intra reprezentanți ai Direcției raionale agricultură şi alimentație, Departamentul Situații Excepționale, Serviciului Antigrindină sau altor organe publice competente, după caz. Comisia de lucru se va deplasa la fața locului, unde va constata următoarele:

- **Constatare şi evaluare preliminară a pagubelor la culturile agricole (se întocmeşte pentru suprafețele culturilor agricole afectate parțial);**

- Pagubele provocate de fenomenul natural (sau fenomenele); stabilind:

- Cultura agricolă;
- Numărul cadastral al terenului;
- Suprafața totală, ha;
- Suprafața afectată, ha;
- Gradul de dăunare, %.

Model

Nr.	Cultura agricolă	Numărul cadastral al terenului	Suprafața totală, ha	Suprafața afectată, ha	Gradul de dăunare, %
1.					
2.					
3.					

Este important de specificat în Actul emis, metoda prin care s-a făcut determinarea gradului de dăunare (denumirea metodicii aprobate de instituțiile ştiințifice, sau organele administrației publice - în caz de aplicare, sau descrierea succintă a procedeelor de determinare a gradului de dăunare aplicate de comisie).

- Situația culturilor la data constatării pagubelor:

- Stadiul de dezvoltare (fenofaza) şi starea de vegetație a plantelor (culturilor) la momentul producerii daunei;
- Aspecte de dăunare;
- Măsuri aplicate de către asigurat pentru reducerea sau limitarea pagubelor;

- Stabilirea pagnbelor:

- Cultura agricolă;
- Suprafața afectată, ha;
- Gradul de dăunare ca urmare a riscurilor, %;
- Recolta medie prevăzută, kg/ha;
- Volumul pierderilor, kg;

- Preţul, lei/kg (conform contractului);
- Valoarea pagubelor, lei;
- Cheltuielile debitorului pentru diminuarea daunelor, lei.

Model

Nr. d/o	Cultura agricolă	Suprafaţa afectată, ha	Gradul de dăunare ca urmare a riscurilor, %	Recolta medie prevăzută, kg/ha	Volumul pierderilor, kg	Preţul, lei/kg (conform contractului)	Valoarea pagubelor, lei	Cheltuielile debitorului pentru diminuarea daunelor, lei
A	B	1	2	3	4=1x2x3/100	5	6=4x5	7
1.								
2.								
3.								

Volumul recoltei pierdute se calculează prin diferenţa dintre recolta prevăzută şi recolta obţinută pe sectorul afectat, cu excepţia pierderilor provocate de riscurile neprevăzute. Cuantumul pagubelor se calculează ca produsul dintre volumul recoltei pierdute şi preţurile stabilite în contract. Volumul recoltei obţinute se estimează conform actelor de depozitare sau de comercializare ale debitorului. Volumul roadei obţinute poate fi estimat de către părţile contractului, în cîmp înainte de începerea recoltării. Estimarea se efectuează în mod obligatoriu, la cererea oricărei părţi a contractului. În caz de implicare la această estimare a unei terţe persoane, remunerarea acestora se efectuează de partea care a cerut estimarea. (Legea nr. 243/08.07.2004 privind asigurarea subvenţionată a riscurilor de producţie în agricultură art. 11 (Monitorul Oficial nr.132-137/704, din 06.08.2004)).

- Obiecţii privind măsurările pe teren şi metodele de calcul ale daunelor pot înainta:

- reprezentanţii părţilor contractante (debitorul/ creditorul);
- reprezentantului Direcţiei raionale agricultură şi alimentaţie;
- reprezentanţii administraţiei publice locale;
- alţi participanţi la constatarea daunelor.

Comisia de lucru împreună cu părţile contractante vor efectua estimarea recoltei în cîmp pe suprafeţele afectate cu **10 zile** înainte de începerea recoltării pe sectoarele afectate.

- **Constatare şi evaluare a pagubelor la culturile agricole (se întocmeşte pentru suprafeţele unde culturile agricole au fost distruse integral)**

În cazul necesităţii constatării şi evaluării pagubelor la culturile agricole care au fost distruse integral, procedura în linii generale rămîne aceeaşi cu unele modificări.

Comisia de lucru, în care se includ reprezentaţi ale aceloraşi organe, constată la faţa locului tipurile culturilor agricole care au fost distruse total în urma producerii fenomenului natural (fenomenelor).

Model

Nr.	Cultura agricolă	Numărul cadastral al terenului	Suprafaţa totală, ha	Suprafaţa afectată, ha
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Se face calculul despăgubirilor potrivit prevederilor contractului, în cazul în care astfel de prevedere nu se conţine în contract, aceasta se face potrivit prevederilor legislaţiei Republicii Moldova, dacă este nevoie.

Model

Nr. d/o	Cultura agricolă	Suprafaţa distrusă total, ha	Recolta medie pe sectorul deteriorat, kg/ha	Volumul pierderilor, kg	Preţul, lei/kg (conform contractului)	Valoarea pagubelor, lei	Valoarea producţiei de pe sectorul deteriorat care va fi folosită de debitor în alte scopuri, lei	Valoarea despăgubirii, lei
A	B	1	2	3=1x2	4	5=3x4	6	7=5-6
1.								
2.								
3.								

Şi în final se includ obiecţiile privind măsurările pe teren şi metodele de calcul al daunelor, semnătura tuturor participanţilor şi data perfectării.

Oricine din membrii comisiei pot cere o nouă examinare de către alţi experţi, privind evaluarea şi constatarea pagubelor la culturile agricole.

Lista actelor normative de reglementare:

1. Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107/06.06.2002;
2. Legea cu privire la Camera de Comerț și Industrie nr. 393 din 13.05.1999;
3. Legea nr. 243/08.07.2004 privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură, art. 11 (Monitorul Oficial nr.132-137/704, din 06.08.2004)).
4. Regulamentului privind eliberarea certificatului ce atestă evenimentul de forță majoră din 21.12.2004 aprobat prin decizia nr.16/4 din 21.12.2004 a Biroului executiv al Camerei de Comerț și Industrie.
5. Regulamentul privind subvenționarea asigurării riscurilor de producție în agricultură aprobat prin Hotărîrea de Guvern nr 217 din 24.02.2007 (Monitorul Oficial nr.39-41/288 din 11.03.2005)).
6. Hotărîrea Guvernului nr. 347 din 25.03.2003 cu privire la modul de acumulare și schimb de informații în domeniul protecției populației și a teritoriului în condiții de situații excepționale (Monitorul Oficial nr. 62-66/380 din 04.04.2003);

Anexa nr. 1

ACT nr. _____ din _____
(data constatării)

de constatare şi evaluare a pagubelor la culturile agricole
(se întocmeşte pentru suprafeţele culturilor agricole afectate parţial sau total)

Conform cererii, din _____ înaintate(depuse) de conducător /producătorului agricol persoană fizică/juridică_____, buletin de identitate, Nr._____ Seria _____ Oficiul_____din satul (comuna, oraşul, municipiul) _____ raionul _____, copia de pe contract, ce conţine clauza de forţă majoră, nr. _____ din _____ 200__, s-a efectuat constatarea şi evaluarea preliminară a pagubelor la culturile agricole ca urmare a producerii riscului asigurat.

1. Noi, reprezentantul Direcţiei raionale agricultură şi alimentaţie _____
(funcţia, numele, prenumele, numărul buletinului de identitate

în prezenţa şi cu participarea reprezentantului solicitantului _____
(funcţia, numele, prenumele, numărul buletinului de identitate)

şi (după caz) reprezentanţilor:
Departamentului Situaţiilor Excepţionale, Serviciului Antigrindină sau altor organe publice competente
_____,
(funcţia, numele, prenumele, numărul buletinului de identitate)

ne-am deplasat la faţa locului_____, unde am constatat următoarele:
la data de _____
s-au produs pagube provocate de fenomenul natural (sau fenomenele): _____
după cum urmează:
a) daune provocate de riscurile asigurate:

Nr.	Cultura agricolă	Numărul cadastral al terenului	Suprafaţa totală, ha	Suprafaţa afectată, ha	Gradul de dăunare, %
1.					
2.					
3.					

b) daune provocate de riscurile neasigurate:

Nr.	Cultura agricolă	Numărul cadastral al terenului	Suprafaţa totală, ha	Suprafaţa afectată, ha	Gradul de dăunare, %
1.					
2.					
3.					

2. Determinarea gradului de dăunare s-a făcut prin metoda _____
(denumirea metodicii aprobate de instituţiile ştiinţifice

_____
sau organele administraţiei publice - în caz de aplicare, sau descrierea succintă a procedeelor de determinare a gradului de dăunare aplicate de asigurător)

3. Situaţia culturilor la data constatării pagubelor:
a) stadiul de dezvoltare (fenofaza) şi starea de vegetaţie a plantelor (culturilor) la momentul producerii daunei:
_____
b) aspecte de dăunare: _____
c) măsuri aplicate de către asigurat pentru reducerea sau limitarea pagubelor: _____

4. Stabilirea pagubelor:

Nr. d/o	Cultura agricolă	Suprafaţa afectată, ha	Gradul de dăunare ca urmare a riscurilor, %	Recolta medie prevăzută, kg/ha	Volumul pierderilor, kg	Preţul, lei/kg (conform contractului)	Valoarea pagubelor, lei	Cheltuielile debitorului pentru diminuarea daunelor, lei
A	B	1	2	3	4=1x2x3/100	5	6=4x5	7
1.								
2.								
3.								

5. Obiecţii privind măsurările pe teren şi metodele de calcul ale daunelor:
a) din partea reprezentantului producătorului agricol: _____
b) din partea reprezentantului Direcţiei raionale agricultură şi alimentaţie: _____
c) din partea administraţiei publice locale: _____
d) din partea altor participanţi la constatarea daunelor: _____

6. Comisia de lucru împreună cu părţile contractante vor efectua estimarea recoltei în cîmp pe suprafeţele afectate cu 10 zile înainte de începerea recoltării pe sectoarele afectate.

7. Semnăturile şi data perfectării (prezentării) actului:
a) reprezentantul creditorului:

_____
(numele, prenumele, semnătura, data perfectării actului, ştampila)

b) reprezentantul debitorului:

_____
(numele, prenumele, semnătura, data semnării actului, ştampila - după caz)

c) reprezentantul Direcţiei raionale agricultură şi alimentaţie:

_____
(numele, prenumele, semnătura, data semnării actului, ştampila - după caz)

d) reprezentantul Departamentul Situaţii Excepţionale;

_____
(numele, prenumele, semnătura, data semnării actului, ştampila - după caz)

f) reprezentantul Serviciului Antigrindină;

_____
(numele, prenumele, semnătura, data semnării actului, ştampila - după caz)

g) reprezentanţii altor organe care au participat la constatarea pagubelor:

_____
(numele, prenumele, semnătura, data semnării actului)

Pentru Notițe